

Grillet in da že to dejstvo povzroča, da Stolp nikakor ne dosega iste ravni kakor teksti omenjenih pisateljev; literarno uspešno uresničitev pisateljskega namena, ki si ga je Šeligo zadal, onemogoča že njegova enostranskost, enodimenzionalnost, ki se kaže predvsem v tem, da skuša avtor ustvarjati literaturo z, recimo, filozofskim metodološkim postopkom, ko skuša z miselnim kategoriziranjem oživiti tok zavesti v posameznih akterjih svoje pripovedi, pri tem pa pušča vnemar vse druge lastnosti in specifičnosti teh posamičnih akterjev. Za tekst z literarnimi ambicijami vsekakor bistvena pomanjkljivost, ki že *a priori* onemogoča življenjsko vernost in avtentičnost, ki mora vendarle biti osnovni kriterij za literarnost oziroma neliterarnost nekega knjižnega dela.

V svoji obliki je seveda Šeligov Stolp zelo precizna stvaritev, delo, ki ima zelo spretno zasnovano kompozicijo in večkrat tudi potrebno miselno intenziteto; s tega gledišča je treba Šeligo priznati določeno mero literarnega talenta, samo že omenjena endomenzionalnost do kraja onemogoča Šeligovemu talentu, da bi se lahko pokazal v svoji pravi podobi. In tako je seveda treba o pričujočem tekstu reči, da je zanimiv po svojih miselnih preokupacijah, da je v svoji kategoriji zanimiv dosežek, ki pa nima ravno največ zveze z literaturo in z moderno prozo. Za to mu manjka pisateljske plasticitete, psihološke utemeljenosti in literarne polnosti. Kajti metafizika in vse oblike, ki se le-ta v njih pojavlja v Stolpu, so za literarnost gotovo precjé slabo nadomestilo.

Borut Trekman

PESMI O VSAKDANJEM KRUHU. V družbi izzivalnega hrupa, ki ga povzroča poezija nekaterih mladih antipesnikov, je lirična govorica Toneta Kuntnerja kar pretiha, da bi mogla navzven prebiti ta zvočni obroč. Kajti tega, kar uporabljajo antipesniki za opozarjanje nase in za uveljavljanje, Tone Kuntner gotovo nima. Njegova poezija, zbrana v zbirki Vsakdanji kruh,* se giblje v mejah naravnega, neponarejenega, neskonstruiranega, vendar razgibanega in notranje polnega doživljanja in čustvovanja. Nedvomno gre v tem primeru za izraz tistega sveta, ki se je v pesnikovem otroštvu in mladosti razrastle v pesnikovi zavesti. Takšna mera pri izbiri pesniških tem je prav gotovo v prid estetsko izrazni podobi zbirke.

Značilna prvina Kuntnerjeve poezije je torej v njeni tematski orientaciji: pesnik izpoveduje v njej slikoviti domačijski svet otroških in mladostnih let, pri tem pa je poglobitni ton ubran na navezanost na zemljo, na sožitje z zemljo, ki jo človek obdeluje in mu vrača s tem, da ga preživlja. Ta sestavina v Kuntnerjevi poeziji nikakor ni vsiljiva, začutiš pa jo v prepletu z osnovnim doživetjem v vsaki pesmi. Tudi v ljubezenskih pesmih, ki količinsko prevladujejo v zbirki Vsakdanji kruh, se domačijski svet doživeto prepleta z mladostno išočim erotičnim nemirrom. V obravnavi človekovega odnosa do zemlje odkriva pesnik tudi nekaj aktualnih problemov v zvezi z nepremišljenim ravnanjem z zemljo. Osvetli jih z osebno prizadetostjo, saj so boleče še posebno za človeka, ki ni še pretrgal vseh vezi z zemljo. Ampak v nobenem primeru ne gre za kakršnokoli idealizacijo zemlje in kmetstva, kakor se je v zgodovini naše književnosti pogosto dogajalo in zato z zadržanostjo ali celo s sramo-

* Tone Kuntner, Vsakdanji kruh. Mladinska knjiga 1966.

vanjem obravnavamo literaturo s takšno tematiko, temveč je izpričan nov, neposreden, eksistenčno pogojen odnos človeka do zemlje. In čeprav je Kuntnerjeva pesniška zbirka v izraznem pogledu še dokaj neizrazita, v izpovedi pa tudi premalo poglobljena, površinska, vendar s svojo dosledno in zavzeto uglašenostjo na človekovo sožitje z zemljo vrača v tematski krog sodobne poezije tiste sestavine, ki se mu izmikajo zaradi socialnih in duhovnih sprememb, pa morebiti tudi zaradi podedovanega neprijaznega občutka do tega sveta. Kuntnerjeva zbirka je glede na izpričano pristnost doživetja dovolj zanesljiva osnova, da po njej lahko pričakujemo vzporedno z osebnim dozorevanjem tudi bolj poglobljenega prodora v svet, ki je za pesnika intimno pomemben.

Francè Vurnik

GLASBA

BRAVO BAŠKIROV! — bi lahko vzkliknili sovjetskemu pianistu, ki je 7. oktobra koncertiral za Modri abonma v Filharmonični dvorani. Ne samo zaradi izvrstne in temperamentne igre (ki je bila na visokem nivoju brez vsakršnih pridržkov), marveč predvsem zaradi programa, katerega je predstavil publiku, ki sicer ni vajena poslušati zdržema cel večer *samo* glasbo našega stoletja. In vendar so bili aplavzi ogromni in navdušeni — trditi pa si upam, da ne samo njegovi muzikalnosti in temperamentu, marveč tudi svežim delom (Prokofjev, Ščedrin) in barvnemu mojstrstvu klavirskega zvoka (Debussy). Večer je prišel z Basso ostinato mladega sovjetskega skladatelja Rodiona Ščedrinsa, ki se je že močno uveljavil, morda manj s sodobnim jezikom, kot s svežimi sižei svojih del (npr. znana Birokratiada). Sledila sta dva svetova Sergeja Prokofjeva: mladostni s skrajšanim ciklom »Visions fugitives« op. 22 iz leta 1917 in Osmo sonato op. 84, ki je nastala v letu 1944. Kljub grandioznosti, finim liričnim momentom in izredni virtuozi bravuri velike sonate, bi se odločil za izredno krhke in prefinjene miniature iz cikla »Mimoletnosti«, ki so pravi biseri klavirske literature. Mojster Baškirov jim je znal vlitati enkratno poetičnost in duhovitost! V drugem delu koncerta je mojster nanizal deset Preludijev Clauda Debussyja in pokazal veliko nagnjenje k tonskemu slikanju. Tudi v dodatkih, ki jih je navdušeno občinstvo izsililo, se je izkazal kot velik interpret malih form, kar je za njegova leta — rojen leta 1931 — prava redkost. Celo banalni Albeniz je bil podan neverjetno občutljivo in s pravo mero okusa. Takšnih večerov si še želimo in upamo, da bo tako pogumno zastavljen program, kot ga nam je predstavil Dmitri Baškirov, opogumil še druge: tako interprete, kot tudi sestavjalce glasbenih sporedov!

P.s. Morda je moje rezoniranje v prid umetnikovi afiniteti do glasbe našega časa prehrupno. Tega se ne bojim, kajti zagovorniki starega vselej odmore zaradi neusmiljenega toka zgodovine. Žalostno je pač, da nam mora dati takšen zgled prav umetnik iz dežele, ki jo imamo na spisku najbolj akademskih in konzervativnih, kjer se avantgardna umetnost ne more prebiti prav zaradi izredno močne tradicije. Gre za to, da že enkrat ugotovimo, da glasba našega časa ni le nujen privesek, marveč sestavni del nas samih, in časa v katerem živimo. Resda na recitalu Baškirova le mala skladbica Ščedrinsa nosi svežo let-